

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT TUZILISHI VA
UNING KONSTITUTSIYAVIY ASOSLARI**

Sharipov Avazbek Sherali o‘g‘li – Andijon qishloq xo‘jaligi va
agratexnologiyalar instituti “Yurisprudensiya” ta’lim yo‘nalishi I –bosqich
talabasi

Xolboyev Xushnud Xo‘roz o‘g‘li - Andijon qishloq xo‘jaligi va
agratexnologiyalar instituti “Yurisprudensiya” ta’lim yo‘nalishi I –bosqich
talabasi

O‘rozdavlatov Nizom Komiljon o‘g‘li - Andijon qishloq xo‘jaligi va
agratexnologiyalar instituti “Yurisprudensiya” ta’lim yo‘nalishi I – bosqich
talabasi

sharifpovavazbek@gmail.com

*The state structure of the Republic of Uzbekistan and its constitutional
foundations*

Sharipov Avazbek Sherali oğlu - 1st year student of the Andijan Institute of
Agriculture and Agrarian Technologies, “Jurisprudence” education program

Kholboyev Xushnud Xo‘roz oğlu - 1st year student of the Andijan Institute
of Agriculture and Agrarian Technologies, “Jurisprudence” education program

O‘rozdavlatov Nizom Komiljon oğlu - 1st year student of the Andijan
Institute of Agriculture and Agrarian Technologies, “Jurisprudence” education
program

sharifpovavbek@gmail.com

Annotation: This article extensively covers the state structure of the Republic of Uzbekistan, its basic principles, the branches of state power established in the Constitution, their mutual cooperation and balance, as well as the constitutional foundations for building a democratic legal state. The specific features of the state

structure of Uzbekistan are also analyzed. The article is useful for lawyers, students and specialists interested in the system of public administration.

Keywords: Republic of Uzbekistan, state structure, Constitution, constitutional foundations, state power, rule of law, democratic state, separation of powers.

Государственное устройство Республики Узбекистан и его конституционные основы

*Шарипов Авазбек Шерали оглы - студент 1 курса Андижанского
института сельского хозяйства и аграрных технологий, образовательная
программа «Юриспруденция»*

*Уроздавлатов Низам Комилджон оглы - студент 1 курса
Андижанского института сельского хозяйства и аграрных технологий,
образовательная программа «Юриспруденция»*

*Холбов Хушнуд Хороз оглы - студент 1 курса Андижанского
института сельского хозяйства и аграрных технологий, образовательная
программа «Юриспруденция»*

sharifpovavbek@gmail.com

Аннотация: В данной статье подробно рассматривается государственное устройство Республики Узбекистан, его основные принципы, ветви государственной власти, закрепленные в Конституции, их взаимодействие и равновесие, а также конституционные основы построения демократического правового государства. Анализируются также особенности государственного устройства Узбекистана. Статья полезна юристам, студентам и специалистам, интересующимся системой государственного управления.

Ключевые слова: Республика Узбекистан, государственное устройство, Конституция, конституционные основы, государственная власть, верховенство закона, демократическое государство, разделение властей.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, o'zining davlat suvereniteti va mustaqilligi asosida demokratik huquqiy davlat barpo etishga intilib, konstitutsiyaviy asoslarini yaratdi. 1992 yil 8 dekabrda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mamlakatning davlat tuzilishi, davlat hokimiyatining tashkil etilishi va faoliyat yuritish tartibi, fuqarolarning huquq va erkinliklari hamda majburiyatlarini belgilovchi asosiy qonun sifatida tarixiy ahamiyatga ega bo'ldi.

Davlat tuzilishi deganda, davlat hokimiyatining tuzilishi, uning tarmoqlarga bo'linishi, markaziy va mahalliy hokimiyat organlarining o'zaro munosabati, hududiy tuzilma va boshqa konstitutsiyaviy asoslar tushuniladi. O'zbekiston Respublikasi o'zining davlat tuzilishi,

demokratik tamoyillari va huquqiy asoslari bilan xalqaro huquq normalariga ham mos keladi.

O'zbekiston Respublikasining davlat tuzilishining konstitutsiyaviy asoslari

O'zbekiston Respublikasi – suveren, demokratik, huquqiy va ijtimoiy davlat

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 1-moddasiga ko'ra, O'zbekiston suveren demokratik respublika hisoblanadi. Konstitutsiyaning 1-moddasi, 2-moddasi va 14-moddalarida davlatimizning asosiy xususiyatlari belgilab qo'yilgan. Davlatimiz demokratik tamoyillarga asoslanadi va xalq davlat hokimiyatining birdan-bir manbai hisoblanadi (Konstitutsiya, 7-modda).

Davlat hokimiyati bo'linishi

Konstitutsiyaga ko'ra, O'zbekistonda hokimiyat uch tarmoqqa bo'linadi: qonun chiqaruvchi (Oliy Majlis), ijro etuvchi (Prezident va Vazirlar Mahkamasi) hamda sud hokimiyati (Konstitutsiyaning 11-moddasi). Bu bo'linish hokimiyat tarmoqlari o'rtasidagi muvozanat va tormozlash tizimini ta'minlaydi.

Qonun chiqaruvchi hokimiyat

Qonun chiqaruvchi hokimiyat O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi orqali amalga oshiriladi. Oliy Majlis ikki palatali tuzilishga ega: Qonunchilik palatasi va Senat. Oliy Majlis davlat byudjetini tasdiqlash, qonunlarni qabul qilish va Prezident faoliyatini parlament nazorati orqali tekshirish vakolatlariga ega.

Ijro etuvchi hokimiyat

Ijro etuvchi hokimiyat O'zbekiston Respublikasi Prezidenti boshchiligidagi tizim orqali amalga oshiriladi. Prezident davlat boshlig'i, qurolli kuchlar Oliy Bosh qo'mondoni hisoblanadi va ijro etuvchi hokimiyatni boshqaradi. Prezident Vazirlar Mahkamasini shakllantiradi va uning faoliyatini nazorat qiladi.

Sud hokimiyati

Sud hokimiyati mustaqil bo'lib, uning asosiy vazifasi adolatni qaror toptirish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishdan iborat. Konstitutsiya sudlar mustaqilligini kafolatlaydi va ularga aralashishga yo'l qo'yilmasligini ta'minlaydi.

Davlat tuzilishining hududiy asoslari

O'zbekiston Respublikasi unitar davlat bo'lib, hududi bo'linmas va daxlsizdir (Konstitutsiyaning 3-moddasi). Davlatimizning hududi Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlar, Toshkent shahri kabi ma'muriy-hududiy birliklardan tashkil topgan.

Qoraqalpog'iston Respublikasi O'zbekiston tarkibida suveren respublika bo'lib, o'z Konstitutsiyasiga ega. U o'z masalalarini Konstitutsiya va O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi doirasida mustaqil hal qiladi (Konstitutsiyaning 70-moddasi).

O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy asoslari

Konstitutsiya O'zbekiston Respublikasining davlat tuzilishi, davlat hokimiyatini tashkil etish, fuqarolarning huquq va erkinliklari, siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy tizimining asosiy tamoyillarini belgilovchi hujjatdir. Uning asosiy prinsiplari quyidagilar:

Xalq suvereniteti — xalq hokimiyatning birdan-bir manbai hisoblanadi;

Demokratik boshqaruv — davlat hokimiyati xalq manfaatlariga xizmat qiladi;
Hokimiyat tarmoqlari bo‘linishi — hokimiyatni suiiste’mol qilishning oldi olinadi;

Qonun ustuvorligi — barcha davlat organlari va fuqarolar qonunga bo‘ysunadi;

Fuqarolarning huquq va erkinliklarini kafolatlash — inson huquqlari oliy qadriyat sifatida e’tirof etiladi.

O‘zbekiston Respublikasining davlat tuzilishi va uning konstitutsiyaviy asoslari davlatimizning mustaqil rivojlanish yo‘lida huquqiy poydevor bo‘lib xizmat qiladi. Hokimiyat tarmoqlari bo‘linishi, hududiy yaxlitlik, demokratik va huquqiy davlat tamoyillari konstitutsiyaviy normalar orqali kafolatlangan. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar aynan ushbu konstitutsiyaviy asoslarga tayangan holda olib borilmoqda va fuqarolar farovonligi yo‘lida xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, Konstitutsiya davlat va jamiyat taraqqiyotining huquqiy negizi bo‘lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (1992 yil 8 dekabr, so‘nggi o‘zgarishlar bilan).
2. “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi to‘g‘risida”gi Qonun.
3. Xudoyorov S. “Davlat va huquq nazariyasi” – Toshkent: TDYuI nashriyoti, 2020.
4. Salimov M. “Konstitutsiyaviy huquq” – Toshkent: Adolat nashriyoti, 2019.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti: www.prezident.uz (ruxsat etilgan materiallar).